

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

Az első Hírlevél postázása után több olyan visszajelzés érkezett, hogy a Hírlevél fontos, szükséges, jó ötlet volt. Szükséges, hogy egy-egy rövidebb időszakra visszatekintsünk, hogy a levelezőlistán kívül legyen egy másik fórumunk is, ahol az Egyesülés életével kapcsolatos információkat, eseményeket közzétesszük.

A kedvező visszajelzések, a sikeres fogadtatás után örömmel bocsátjuk útjára második Hírlevelünket.

Már az első Hírlevélben is több kolléga megszólalt, most a második Hírlevél létrejöttén még többen munkálkodtak. Jó lenne, ha ez a továbbiakban is így lenne.

A Hírlevelet a továbbiakban a PR-es csoport fogja gondozni, „főszerkesztője” azonban a titkár marad.

A szerkesztők megpróbálnak minden olyan eseményről beszámolni, ami mindannyiunk számára fontos és hasznos lehet, ám lehetséges, hogy valami elkerüli a figyelmünket, pedig mindannyiunk érdeklődésére számot tarthat. Ezért kérjük, hogy ha valaki részt vesz valami ilyen eseményen vagy van valami fontos híre, írja meg és küldje el a titkárnak.

Ásványi Ilona – Török Bea
elnök titkár

Az Egyesülés ügyeiről...

2004. szeptemberétől megkezdődött a **tisztújítás utáni hivatalos teendők** elintézése. A **Fővárosi Bíróság** bejegyezte a képviseléváltozást, később ugyanez megtörtént az **APEH Észak-Budapesti Igazgatóságán** is. A bírósági végzés alapján a számlát vezető győri **Inter-Európa Bankban** átírtattuk a változásokat. Az egyszerűbb ügyintézés érdekében úgy döntöttünk, a három új képviselő külön-külön is jogosult legyen a banki aláírásra, ill. bizonyos összegű készpénz legyen mindegyikünkénél. Az átutalási bizonylatról az elnök és a kamarás kap értesítést a banktól.

2004. november 3-án került sor **Pannonhalmán** a hivatalos látogatásra: **Török Bea titkár, Kendeh Györgyné, Edit - leendő könyvelőnk - Sullayné Szigetvári Ildikó kamarás** részvételével. Az eddigi könyvelő **Németh Tamásné, Eta** (a Pannonhalmi Főapátság gazdasági igazgatója) szíves útmutatásával betekintést nyertünk az eddigi ügymenetbe, gyakorlatba. A **folyamatban lévő pályázatok, az adóbevallás miatt** a két könyvelő egyetértésével abban maradtunk, hogy **a könyvelés átadás-átvétele 2005 januárjában** történjen meg.

Új könyvelőnk Kendeh Györgyné, Edit, mint lelkészfeleség Gyuláról került fel családjával Budapestre, 15 évvel ezelőtt. Férje a Bp.-Angyalföldi Evangélikus Egyházközség lelkésze, a Diakóniai Osztály ügyvivője, a Diakóniai Bizottság elnöke. Felesége a Magyarországi Evangélikus Egyház alkalmazottja. Az Országos Irodában adó, TB és munkaüggyel foglalkozott, jelenleg diakóniai referens. 2005. évre díjazás nélkül elvállalta az Egyesülés könyvelést.

Sullayné Szigetvári Ildikó
kamarás
Evangélikus Hittudományi Egyetem
Könyvtára

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

Beszámoló
a NKÖM és a Közgyűjteményi és Közművelődési Helyettes
Államtitkárság által szervezett, a közgyűjtemények és a közművelődési
intézmények digitalizálási tevékenységével kapcsolatos
munkamegbeszélésről
(2005. október 5.)

A megbeszélésre országos szakmai szervezetek (KI), országos intézmények (OSZK, Országos Levéltár, Magyar Nemzeti Múzeum), digitalizálással, archiválással foglalkozók (Neumann Ház, Nemzeti Digitális Archívum képviselői) kaptak meghívást.

A megbeszélést az államtitkár távollétében Dr. Skaliczki Judit vezette.

Az egyeztetést a **MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete XI. Országos Tanácskozásának (Szolnok, 2004. július 14-16.)** résztvevői kezdeményezték, akik azzal a javaslattal és kéréssel fordultak a NKÖM Könyvtári Főosztályához és a Könyvtári Intézethez, hogy a helyismereti dokumentumok digitalizálása során felvetődő problémák áttekintésével a megoldáshoz nyújtsanak számukra szakmai segítséget.

Megjegyzés: A digitalizálás célja állományvédelem, ismeretterjesztés, és a nehezen hozzáférhető, ám keresett művek duplikálása. Az IHM kezdeményezésére tavaly a Könyvtári Intézet és a Neumann Ház szervezésében történt egy felmérés, mely a digitalizálandó nemzeti kulturális vagyon mennyiségi számbavételére irányult. A felmérést részben Dippold Péter (Könyvtári Intézet) ismertette a kecskeméti konferencián. Bár a felmérés - melyben az Egyesülés is részt vett - a mennyiséget mérte föl elsősorban, mégis körvonalazni kellett, de szinte magától is körvonalazódott, hogy mi számít a nemzeti kulturális vagyon (megőrzendő, terjesztendő) részének egy-egy könyvtártípuson és könyvtáron belül. A nemzeti kulturális (könyvtári) vagyon nagy részét nyilván az OSZK, a Debreceni Egyetemi Könyvtár, mint paralel nemzeti könyvtár, a nagy országos szakkönyvtárak (MTA, Egyetemi, FSZEK, OPKM... stb.) és: mint egyféle SZAKkönyvtárak az egyházi gyűjtemények őrzik. Az egyéb közművelődési könyvtárak közül a megyei és a városi könyvtárak anyagából a helyismereti gyűjtemény az egyedi és sajátos anyag, mely digitalizálásra érdemes. Az e könyvtárakban ezen kívül őrzött anyag megtalálható a nemzeti könyvtár(ak)ban. Mivel a hazai közművelődési könyvtári rendszer gerincét a megyei (és a városi) könyvtárak adják, talán ők végzik leginkább a KÖZmunkát, érthető, hogy a kezdeményezés az MKE ezen szekciójából indult ki.

Az írásban benyújtott javaslat és kérés nyomán **2004. szeptember 30-án a NKÖM, az OSZK, a Neumann János Digitalis Könyvtár és Multimédia Központ képviselői** találkoztak, hogy a könyvtári dokumentumok digitalizálásával kapcsolatos kérdéseket tisztázzák, s felvázolják egy lehetséges együttműködés kialakításának körvonalait az érintett intézmények között. A minisztérium képviselői elmondták, hogy a Közgyűjteményi és Közművelődési Helyettes Államtitkárság jogszabályi keretet kíván biztosítani a hatáskörébe tartozó területeken megvalósítandó digitalizálási munkához.

Ezt a találkozót követte a **NKÖM és a Közgyűjteményi és Közművelődési Helyettes Államtitkárság** által szervezett, a közgyűjtemények és a közművelődési intézmények digitalizálási tevékenységével kapcsolatos **október 5-i** munkamegbeszélés, melyre az

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

országos közgyűjtemények és a közművelődési intézmények és egyéb szakmai szervezetek képviselői (OSZK, Országos Levéltár, Magyar Nemzeti Múzeum, Könyvtári Intézet, Neumann Ház, Nemzeti Digitális Archívum stb.) kaptak meghívót, így az EKE is.

A megbeszélésen - mely inkább az egyes intézmények, szervezetek képviselőinek beszámolója és ismertetése nyomán folyt - **megfogalmazódott**, hogy **szükséges lenne: jogszabályok és javaslatok megfogalmazása, a digitalizált anyagot őrző intézmények, könyvtárak kijelölése, a Nemzeti Digitális Archívum (NDA) hatékonyabbá tétele**, de leginkább **munkacsoportok létrehozása** a három különböző, de azonos problémákkal és feladatokkal is küzdő terület (levéltár, múzeum, könyvtár) hatékony együttműködése érdekében.

Megjegyzés: Az Egyesülés **2004/2005-ös munkatervét** vázolja majd kidolgozva **4 nagy feladatot** ismertünk fel, melyek közül az **egyik a digitalizálás** volt.

A **kecskeméti konferencia előtti utolsó elnökségi ülésen**, majd a **kecskeméti közgyűlésen**, s aztán **az első elnökségi ülésen** is sürgettem egy **felmérést** a digitalizálásról (mit és mekkora anyagot digitalizáltunk eddig), hogy ne végezzünk dupla munkát.

Szeptember 15-én a minisztériumban folytatott megbeszélésen vázolja terveinket, kiderült, hogy Egyesülésünk „kicsiben, magunk között” jól felismerte a digitalizálást, mint sürgető feladatot. A **terveink között szereplő felmérés** arról, hogy az egyházi könyvtárak mennyire kapcsolódtak be ebbe a világszerte fontos feladatba, tevékenységbe nagyon **„aktuálisan” beilleszkedik az országos tervekbe, kezdeményezésekbe.**

Mivel az egyes könyvtárak érdekérvényesítése nehézkes - hiszen ezért is jöttek létre a különböző szakmai (érdekképviseleti) szervezetek - **Egyesülésünk összefogva** a tagkönyvtárakat **hatékonyan** és viszonylag **egyszerűen el tudja végezni** ezt a **felmérést**, a tagkönyvtárak együttműködésével képes feltérképezni a könyvtárainkban folyó digitalizálási munkát, és az eredmények ismeretében érdemben **be tud kapcsolódni az országos feladatokba.**

Tudjuk, hogy az **információ** egyre inkább **hatalom**. Tisztában vagyunk azzal is, hogy a digitalizálás szükségességénél más szempontok dominálnak egy pótolhatatlan dokumentum (kódex), és egy csak a duplikálás miatt sokszorosított anyag (egyetemi jegyzet) esetében, s mindenképpen szükséges, hogy a szerzői, szolgáltatói, őrzési, tulajdon stb. jogok jól megfogalmazódjanak a digitalizálással kapcsolatban a gyűjteményeinkben őrzött kincsek esetében. Ám úgy véljük, hogy **eredményesen képviselni és védeni** ezeket az **érdekeket és szempontokat** is csak **összefogva, egyesületi szinten** lehet hatékonyan.

A fent említett **felmérés egy részét** (arról a munkáról, amit a Pytheas Kiadó végzett gyűjteményeinkből) **Kelemen Eörs, a Pytheas Kiadó vezetője** készíti el. A felmérő **munka nagyobb részét**, kiterjesztve mindenféle digitalizálásra egészen a bármikor, bármilyen módon már archivált (pl. mikrofilmre) és egyéb módon reprodukált (hasonmások) anyagra **2005. elején** végeznénk el. A **felmérés eredményével, az összesített tényekkel és adatokkal hatékonyan tudnánk bekapcsolódni az országos munkába.**

Munkatervünkben novemberben (**november 24.**) terveztünk egy **konferenciát** a digitalizálással kapcsolatban, ám **hasonló témában november 10-11-én az OSZK-ban** volt egy szakmai rendezvény, így inkább arra buzdítottam a kollégákat, hogy azon vegyenek

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

részt. (Erről a rendezvényről is olvashatnak beszámolót a Kollégák a Hírlevél következő lapjain).

Az **október 5-i munkamegbeszélésen** – azok kedvéért, akik létezésünkről sem tudtak – három mondatban **beszéltem az Egyesületről**, leginkább azért, hogy tudják: egyházi gyűjtemények esetében **szervezetünket érdemes megkeresni**.

Vázoltam, hogy a digitalizálással kapcsolatban milyen **terveink** vannak (felmérés, konferencia). **Elmondtam**, hogy **együttműködésre készen** várjuk a jogszabályokat, javaslatokat, a digitalizált dokumentumokat fogadó és szolgáltató intézmények kijelölését, a munkacsoportok létrejöttét.

Felhívtam a figyelmet arra, hogy az egyházi gyűjtemények között **több gyűjteményben is sajátos szimbiózisban működik könyvtár, levéltár, múzeum** vagy a három közül kettő együtt, ezért talán érdemben tudunk szólni a közös és a különböző gondokról, problémákról.

Ásványi Ilona
elnök

„Könyvtári rendszerek az egyházi könyvtárakban” szoftver-bemutató Sapientia Hittudományi Főiskola Könyvtára (2004. október 6.)

Sokszor és sokféleképpen került már elő a számítógépes szoftverek problémája az egyházi könyvtárakban, amikor azonban e folyamat fontosabb állomásait akarjuk felkutatni, a „képben” mindig megjelenik az EKE.

Az ORBIS adatbáziskezelő léte az Egyesülés **1994-es** megalakulásához köthető. Sok egyházi könyvtár örült akkor, hogy elindíthatta állománya számítógépes feltárását a megfizethetőbb program segítségével a kilencvenes évek elején, más DOS-os alapú rendszerek megjelenésével egy időben.

A **következő négy-öt év** tapasztalata mindannyiunk számára az új szoftverek piacra kerülését jelentette: mi egyházi könyvtárak is hamar beláttuk, hogy a „piac” szereplőivé váltunk. Több ízben keresték meg könyvtárainkat szoftvergyártó cégek képviselői, hogy integrált könyvtári rendszereiket figyelmünkbe ajánlják. Ha jobban bepillantottunk ezekbe a rendszerekbe láthattuk, a különböző modulok a könyvtári munkafolyamatok valamennyi területét lefedték, valóban egy rendszerbe integrálták a feladatokat. Volt, ahol sikerült is a váltás, egy új rendszer beszerzése, de erre elsősorban oktatási intézményhez kapcsolódó könyvtárak esetében nyílt lehetőség. Azt azonban mindannyian éreztük, olyan állományok őrzői vagyunk, amelyek a magyar kulturális örökség kiemelkedő egységei. Több teológiai szakkönyvtár is az Egyesülés tagja, mely speciális gyűjtőkörével olyan teológiai szakirodalmat őriz és gyarapít – legyen szó református, evangélikus vagy katolikus könyvtárról – amely más közművelődési könyvtárban nem található meg. Úgy gondolom, ennek hozzáférhetővé tétele, közreadása a XX-XXI. századi evangelizációs tevékenységünk része lehet. Éppen ezért sürgettük, hogy ezek az állományok is jelenjenek meg minél hamarabb a világhálón.

A következő lépés **2000-ben** a THECA létrehozása volt. Segítségével lehetőség nyílt több Orbist használó könyvtár állományának - ha nem is naprakész, de Internetes kereshetőségére. Ez ma is él, segítségével sokan jutnak el könyvtárainkhoz.

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

2002-ben Pannonhalmán találkoztunk: az anyagi lehetőségek korlátai miatt úgy döntöttünk, a továbbiakban is a THECÁ-t fejlesztjük.

2004 tavaszán újból előkerült a váltás szükségessége, a Sapientia Hittudományi Főiskola Könyvtárában, márciusban az E-Corvina Kft. szervezésében tekinthették meg az érdeklődő kollégák a Corvinát, majd júniusban dr. Bakonyi Géza (SZTE Könyvtár) ismertetett néhány szempontot, amelyet érdemes figyelembe vennünk, mielőtt bármelyik rendszer mellett is döntenénk. A kalocsa-kecskeméti közgyűlésen is téma volt a könyvtári szoftver. A mostani találkozóra meghívott három szoftverfejlesztő cég képviselőinek azonos idő állt rendelkezésére, hogy rendszerüket bemutassák. Remélhetőleg az érdeklődő kollégák kérdései sem maradtak megválaszolatlanok, hiszen a bemutatók után az előadók igyekeztek válaszolni a felvetésekre.

A könyvhöz, a bennük tárolt információhoz való hozzáférés joga mindenkit megillet. Ahhoz, hogy állományaink szélesebb nyilvánosság előtt is ismertté válhassanak szükséges, hogy katalógusaink minél hamarabb online módon elérhetőek legyenek. Minden egyes szoftver rendelkezik pozitív, de nem ritkán kedvezőtlen tulajdonsággal. Tapasztaljuk, hogy azokat a rendszereket, amelyek mögött „csapat” dolgozik, fejlesztői a könyvtárakkal együttműködve igyekeznek alakítani úgy, hogy azok valóban megfeleljenek a könyvtárak speciális igényeinek. A választás előtt azonban számtalan szempontot kell figyelembe vennünk, érdeklődnünk, tájékozódniuk. Az EKE, mint tette eddig is 1994 óta, csupán ajánlásokat tehet. Az októberi bemutatóval, az azt követő beszélgetéssel egy olyan fórumot kívántunk teremteni az egyes könyvtárak számára, amely egy **hosszú távú döntést** készíthet elő.

Török Beáta
titkár
Sapientia Hittudományi
Főiskola Könyvtára

Zrínyi Miklós nyomdokain... Beszámoló a zágrábi útról (2004. október 7.)

2005-ben az EKE közgyűlésének a **csurgói Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium és Általános Iskola** könyvtára ad otthont.

Mint szervezők a szokásos **szakmai kirándulás**on a **Zágrábban** található **Zrínyi-könyvtár** értékes anyagát is szeretnénk bemutatni a résztvevőknek, mivel szakmai szempontból is ritkaságnak számít a volt bibliotéka anyaga. Földrajzi szempontból is érdemes kihasználni a közelséget, és azt, hogy a Csurgóhoz viszonylag közel fekvő szomszéd főváros látnivalókban gazdag.

A **csurgói** gimnázium könyvtárának kis **küldöttsége** és az EKE konferenciáját befogadó intézmény igazgatója **október 7-én** járt **Zágrábban**.

A **Zrínyi-könyvtár** anyaga a **Horvát Nemzeti Könyvtár régi könyvek és kéziratok részlegében** kapott méltó helyet. A modern Nemzeti Könyvtár impozáns épületében erélyes biztonsági őrok és komoly biztonsági berendezések vigyázták az értékeket.

Ivan Kosič úr, a régi könyvek és kéziratok tárának vezetője fogadta a küldöttségünket, nagyon közvetlen és barátságos volt hozzánk. Mindenképpen szükséges volt felkeresni a Nemzeti Könyvtárat, hiszen egy hétköznapi, Magyarországon kiadott útikönyvből és Zágráb térképekből nem derült ki, hogy egy teljesen új helyre és új épületbe költözött. A

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

régi helyen, ami a térképeken is szerepel, az érseki könyvtár kapott helyet. Emiatt is késtük le a találkozó időpontját...

Kosić úrtól ízelítőt kaptunk a Nemzeti Könyvtárunk kincseiből. Láthattuk a legrégebbi horvát törvénykönyvet a 13. századból. Kézbe vehettük a Turóczy krónikát, Zrínyi Miklós könyvtárának darabjait. Nagyon megdöbbenő élmény volt, amikor a horvát nyelvű könyvtári bélyegzőt láthattuk a magyar könyvekben.

Reméljük jövőre minden EKE-tag átélheti ezeket az élményeket. Ígéretet kaptunk, hogy mindent előkészítenek a magyar könyvtárosok látogatásához. Egy kis kedvet is csináltunk a magunkkal vitt ajándékokkal, hiszen előzetesen a nagyobb gyűjtemények elláttak bennünket útravalóval - prospektusokkal, kiadványokkal - melyekért ezúton is köszönetet mondunk.

Következő évi programunkból nem szabad kihagyni egy **városnéző sétát** sem, hiszen több múzeum is csalogatja a Zágrábba utazókat. Mi a **Mimara gyűjteményt** látogattuk meg, ahol állandó és időszakos kiállításokban gyönyörködhattunk. Felbecsülhetetlen értékű anyagával a város legszebb múzeuma. Nagyon sajnáljuk, hogy kollégáink már nem láthatják a január 30-ig kölcsön kapott perzsa anyagot. Ékirásos kőtábla, aranyból készült használati tárgyak, törvényoszlop, minden "megelevenedett", amiről a történelemkönyvekből olvashattunk. A múzeum állandó kiállításait viszont mindenki megcsodálhatja a leendő kirándulásunkon. A több száz darabból álló régészeti anyag az egyiptomi, mezopotámiai, perzsa, görög, római leleteik lenyűgözőek. Az elképesztően nagy képgyűjtemény - Raffaello, Canaletto, Rembrandt, Bosch, Goya, Renoir stb. - világhírű művészek munkáiból készült.

A **horvát Parlament (Szábor)**, a 13. századi **Szent-Márk templom**, a Zágráb jelképévé is vált kettős tornyú székesegyház, minden megtekinthető egy nap alatt is.

Azt kívánjuk, hogy minden kedves kolléga jövőre ugyanilyen szép élményekkel térhessen haza.

Viola Ernő – Violáné Bakonyi Ibolya
Csurgói Csokonai Vitéz Mihály
Református Gimnázium Könyvtára

Beszámoló
az Informatikai és Könyvtári Szövetség és
az Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár szervezésében lezajlott
a „Könyvtárosképzés ma, holnap” című
országos szakmai konferenciáról
(2004. október 11-én)

Az Országos Könyvtári Napok keretében a 100 éves jubileumát ünneplő Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár reprezentatív előadótermében megtartott konferencia nyitotta az események sorát. Dr. Fodor Péter, az Év Könyvtára címet elnyert FSZEK főigazgatója nyitotta meg az ülést. A program szerint nyolc előadás hangzott el. Az előadások közül három előadást emelnék ki, melyek a legjobban tetszettek.

Dr. Bényei Miklós (docens, Debreceni Egyetem) előadásának a címe: **Nyitott kérdések a könyvtárosképzésben.** Ez az első előadás a könyvtárosképzés minden területét felölelte, rendkívül informatív és színvonalas volt.

Az előadó először a legújabb könyvtárüggyel foglalkozó fontosabb rendeleteket vázolta. A 2002-es kormányrendelet egységes szakelnevezést írt elő: **informatikus-könyvtáros**, s

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

ehhez rendelte a képesítési követelményeket. Nem korlátozta a könyvtár szakért felelős tanszékek szervezeti hovatartozását (pl. bölcsészeti vagy természettudományi karon belül is működhetnek). Beszért az informatikus-könyvtáros felsőfokú képzés intézményeiről: **13 képző helyen** a nappali, levelező és távoktatási tagozaton a hallgatók száma igen magas, **4000 fő**. A bevezető rész után rátért, az **ún. bolognai folyamatra**, amely a hazai felsőoktatás gyökeres átalakítását jelenti. Az áttérésre, a 3 ciklusú lineáris képzésre, a tervek szerint 2006-tól kerül sor. A felsőfokú könyvtárosképzés helyének az elfogadása az új struktúrában nem volt problémamentes, szükség volt a könyvtáros szakmai szervezetek és a NKÖM Könyvtári Osztályának együttes fellépésére. Végül sikerült elérni, hogy a **252/2004 számú kormányrendelet** az informatikus könyvtáros alapszakot a társadalomismeret képzési ágon belül olyan szakként tünteti fel, amelyre a jelentkezés közvetlenül történik. Kitért az előadó a **3 ciklusú képzés** fokozatainak ismertetésére is. Az alapképzés 6 féléves, erre épül a mesterképzés, ami 4 féléves, a harmadik szint a doktori képzés, amely 3 éves. Sajnálattal jegyezte meg Bényei tanár úr, hogy az új felsőoktatási reform az **egyszakos** informatikus könyvtárosképzést preferálja, holott a **kétszakosság**nak számtalan előnyére már **Szabó Ervin** 1909-ben felhívta a figyelmet. **Kovács Máté** professzor az ELTE Könyvtár tanszékének legendás vezetője még azért is küzdelmet folytatott az 1950-es évek végén, hogy a könyvtár szak természettudományi szakkal is társítható legyen. Az előadás utolsó részében kitért arra az előadó, hogy a **2004-es kormányrendelet** nagyon helyesen előírja a **könyvtári gyakorlat megszerzését** a hallgatóknak. Fontosnak tartaná, ha jogszabály rögzítené a gyakorló könyvtár és a **gyakorlatvezető könyvtáros státusát**. Példaként a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtárat említette, ahol optimális feltételek várják a gyakorlaton részt vevő hallgatókat. Az előadás befejezésekképpen a jelenre utalt, ugyanis 2005-ben még a mostani rendszerben veszik fel és oktatják a hallgatókat.

Az előadás teljes szövege a Könyvtári Figyelő 2005/1. számában fog megjelenni.

Dr. Virágos Márta (főigazgató, Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár) előadásának a címe: **A könyvtáros szakma piacképessége**

Az előadás nemcsak a könyvtáros képzéssel foglalkozott, hanem a könyvtári hivatás ismérveit, valamint a könyvtárakban a szakmai képzettségűek arányait is vizsgálta.

Az előadás első részében az információs társadalom hatását vizsgálta a könyvtárakra és a könyvtárosokra. Idézte Skaliczki Juditot (főosztályvezető, NKÖM Könyvtári Főosztály), aki az 1997-es könyvtári törvény megjelenése kapcsán a könyvtárat az információs társadalom alapintézményeként fogalmazta meg. **Hivatás** vagy szakma-e a **könyvtárosság**? Ezt a kérdést járta körül az előadó, aki a könyvtáros hivatás jellege mellett foglalt állást. Az előadás második részében a könyvtárosi szakmai képzettségűek arányait számadatokkal illusztrálta. A hazai könyvtárakban **9494 fő** dolgozik könyvtárosi munkakörben, ebből 35% középfokú végzettségű, 40% főiskolai diplomával rendelkezik, 25% pedig egyetemi diplomás. Megállapította, hogy magas a felsőfokú végzettségűek aránya sok helyen, holott nagyobb szükség lenne több munkakörben jobb nyelvtudással és programozói ismeretekkel rendelkezőkre. Beszért arról, hogy a könyvtáros pálya vonzóbbá tétele a **2003-2007-es időszakot** átfogó **könyvtári stratégia** kiemelt témaköre.

A pályán való működés hatékonysága, külső megítélése befolyásolja a **könyvtárosi munka presztízsét, piacképességét**. Felvetette, hogy a felsőoktatásban végzettség elhelyezkedéséről nem készült felmérés, de szóbeli ismeretei alapján a levelezős hallgatók egy része már könyvtárban dolgozik, azonban nagyobb része nem könyvtárban helyezkedik el. A nappali tagozatos hallgatók, különösen az informatikus könyvtáros diplomával rendelkezők számára az elhelyezkedési lehetőség nagyobb a könyvtári rendszeren kívül is. Virágos Márta előadásában az írásvetítőn bemutatott ábra nagyon szemléletesen mutatta, hogy a felsőfokú

könyvtárosképzés különböző formáiban, milyen arányban vesznek részt a hallgatók.
Az előadás teljes szövege a Könyvtári Levelező/lap 2004/10. számában jelent meg.

Bertalanné Kovács Piroska (igazgató, Szolnok Megyei Könyvtár) előadásának címe: **Képzési lehetőségek és a gyakorlat kihívásai**

Ez az előadás a témába rejlő konfliktushelyzetet kívánta kiemelni, s kritikus találó megjegyzéseit tapasztalataival támasztotta alá. Bevezető gondolatként a jelenlegi könyvtárosképzés kritikáját fogalmazta meg. **„Magyarországon a könyvtáros-képzés a 14 képzőhellyel, túlreprezentált a felsőoktatásban.”** Ezt a véleményét az előadás további részében gyakorlati tapasztalataival támasztotta alá. Mértéktelen túlkínálat van a megyében egyszakos könyvtáros és könyvtáros-művelődésszervező szakon végzettekkel. A felsőoktatás ontja az ilyen végzettségűeket, akiknek 10 évig nincs lehetőségük elhelyezkedni a megyében, mert a könyvtárak derékhadát adóknak is ez a végzettségük. Véleménye szerint égetően **szükség lenne, felsőfokú szakvizsgával járó felsőoktatási képzésre.** Szakvizsga lehetőségre pl.: gyermekkönyvtári, zenei könyvtári, digitális hálózati szolgáltatások készítőire, a fogyatékkal élőkkel foglalkozó könyvtári végzettségűekre. Teljes érdektelenséget lát a felsőoktatás részéről a szakvizsgás képzések indítása iránt. A tanfolyami képzések közül kiemelte a NKÖM által akkreditált képzések némelyikének a sikerességét, pl. a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen tartott számítógépes képzést.

Felhívta a figyelmet, hogy a felkészültségünkön múlik, hogy milyen megbecsülést szerzünk a könyvtáros szakmának. Az előadás végén egy frappáns idézetet olvasott fel: „Annál, hogy képzéd az embereidet és elvadásszák őket tőled, csak egy rosszabb van, ha nem képzéd őket, és nálad maradnak.” (Zig Zigler)

Az előadás teljes szövege a Könyvtári Levelező/lap 2004/11. számában jelent meg.

A konferencián elhangzott további 5 előadást csak felsorolom:

- **Dr. Skaliczki Judit** (főosztályvezető, NKÖM Könyvtári Főosztály): **A képzés stratégiai területei**

- **Dr. Pálvölgyi Mihály** (főiskolai tanár, Berzsenyi Dániel Főiskola - Szombathely): **Az informatikus könyvtárosképzés helyzete és tendenciái – veszélyek, lehetőségek**

- **Mecsériné Doktor Rozália** (igazgató, Körmenyi Városi Könyvtár): **Szakemberek a városi könyvtárakban**

- **Tóth Máté** (a Könyvtári Intézet, OSZK munkatársa): **Könyvtárosok a pálya kezdetén**

- **Slisz Klaudia**: **Egy pályakezdő naplójából (Az előadás teljes szövege a Könyvtári Levelező/lap 2004/10 számában jelent meg)**

*Kalocsai Ilona
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar Könyvtára*

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

Az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának tisztújító közgyűléséről (2004. november 11.)

Az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának (EKK) 2004. évi utolsó ülése azért volt jelentős, mert új elnököt választott a közgyűlés.

Az ülés első részében az egyesület „**University Library in Hungary**” című kiadványnak volt a sajtóbemutatója, melyet Dr. Medgyes Péter helyettes államtitkár (OM) úr tartott Dr. Szögi László főigazgató úrral közösen. Ez a kiadvány magyarul is megjelent már tavasszal, s kiadásához az Oktatási Minisztérium nyújtotta az anyagi fedezetet. Hiánypótló, színvonalas kézikönyv, mely átfogó képet mutat a hazai egyetemek könyvtáiról.

A sajtóbemutató után Markója Szilárd, a Kempelen Farkas Hallgatói Információs Központ igazgatója beszámolt a HIK új - felsőoktatási könyvtárakat érintő programjáról.

Az ülés második része az EKK közgyűlése volt.

Dr. Szögi László (főigazgató, ELTE Egyetemi Könyvtár) az EKK elnöke szóban is bejelentette lemondását. Vázolta a 2 évig tartó elnöksége alatt végzett munkát, legnagyobb sikernek az egyetemi könyvtárakról készült magyar és angol nyelvű könyv kiadását tartotta.

A következőkben Bakos Klára (Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke), az új elnök és alelnök választását vezette le, az alapszabálynak megfelelően, titkos szavazással.

Az elnök: Dr. Virágos Márta, az eddigi alelnök (főigazgató, Debreceni Egyetemi Könyvtár), az alelnök: Fonyó Istvánné (főigazgató, BMGE-OMIK és Könyvtár) lett.

Az elnökség további tagjai: titkár: Blaskóné Majkó Katalin (igazgató, Magyar Képzőművészeti Egyetem Könyvtára), az ellenőrző Bizottság elnöke: Szabóné Szávay Judit (főigazgató, Szent István Egyetem).

Az egyházi egyetemek képviselői az EKK-ban (tudomásom szerint):

Esztó Péterné könyvtárvezető, PPKE BTK Könyvtára, Dr. Gáborjáni Szabó Botond igazgató, Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára, Debrecen, Kalocsai Ilona könyvtárvezető, PPKE Jog- és Államtudományi Kar Könyvtára, Szabó Erika könyvtárvezető, Károli Gáspár Református Egyetem Könyvtári Szövetsége, Tarján Mária könyvtárvezető, PPKE Hittudományi Kar Könyvtára.

Kalocsai Ilona
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar Könyvtára

Könyvtárostánárok II. Országos Konferenciája
Budapest, Városmajori Gimnázium
Rendező: OPKM
(2004. október 28-29.)

(Az EKE tagjai közül részt vett: Violáné Bakonyi Ibolya, Viola Ernő)

A konferencia első részében előadásokat hallgattunk a szakma és a minisztérium képviselőitől, gyakorló könyvtárosoktól, majd az iskolai könyvtárügy (hasonlóan sanyarú) helyzetét vázolta egy holland (Lourense Das, Iskolai Könyvtárosok Nemzetközi Szövetségének

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

Európai Régiója, Hollandia) és egy angol (Kathy Lemaire, Egyesült Királyság és Írország Iskolai Könyvtáros Szövetsége, Anglia) testvéregyesület vezetője. A második részben műhelymunka folyt a következő szekciókban: általános iskolai, gimnáziumi, kollégiumi, alapfokú művészetoktatási, középfokú szakképző intézményi és egyházi iskolai könyvtári. Ez utóbbi szekcióba hívtak meg a beszélgetést irányítani.

A mi szekciónk talán a legkisebb volt a munkacsoportok között, de kb. 250 – a történelmi egyházak által fenntartott – általános és középiskolai könyvtár gondjait képviseltük. (Remélem, hogy csupán azért vagyunk ilyen kevesen, mert a szekciók közt átfedések vannak, és egy könyvtáros nem tud több helyen lenni egyszerre, de egy rögtönzött közvéleménykutatás az ellenkezőjéről győzött meg.) Minden csoport önmaga definiálásával kezdte a munkát, így mi is. Az, hogy a fenntartónk valamely egyház, más könyvtáraktól megkülönböztet bennünket a következőkben:

- bővített gyűjtőkör: a vallástudomány könyveinek válogatott beszerzése, különös tekintettel a hitoktatásra
- a közoktatási törvény mellett eleget kell tennünk az egyházi törvényeknek és a felekezeti pedagógiai intézetek előírásainak és javaslatainak is (pl. tankönyvbeszerzés)
- különgyűjtemények gondozása: számos régi alapítású középiskolai könyvtár őriz muzeális állományt, sokszor értékes ritkaságokat, egyedi gyűjteményeket.

Az egyházi iskolák – és könyvtáraik is – három csoportba sorolhatók:

- 1948 előtti megalapításuk óta folyamatosan működők
- államosított, majd újra egyházi tulajdonba vett intézmények
- újonnan alapítottak

Az államosított iskolák visszavétele kétféle módon folyt le: vagy „táblacserével”, azaz a tulajdonjog és az igazgatás változott meg, a tantestület és a tanulóifjúság a helyén maradt; vagy „kivonulással”, tehát az állami intézmény másutt helyet kapva az épületet átadta az egyháznak. Ez a mód könyvtári szempontból is nagy jelentőségű, mert a diákkönyvtár kialakítását ez esetben a nulláról kell kezdeni.

Gondjaink jórészt hasonlóak a többi könyvtáréhoz, speciális problémáink közül a következő évi költségvetési tervezet árnyékában a leginkább aktuális volt: tiltakozásunk az egyházi iskolák állami támogatásának csökkentése miatt.

G. Szabó Botond találó megállapítása szerint „két minisztérium között lebegünk az ūrben”, bizonyos ügyekben az OM-hez, más esetben a NKÖM-höz tartozunk. (Statisztikai szempontból mindkettőhöz, ugyanis évek óta azzal büntetnek minket, hogy mind a két minisztériumhoz külön statisztikát kell leadni, eltérő rovatokkal és kérdésekkel.) Ezt az állapotot megszenvedik az egyházi iskolai könyvtárak is.

Arra a kérdésre, hogy mely szervezetek segítségét kérhetik az egyes munkacsoportok, kikkel vegye fel a kapcsolatot a Könyvtárostánárok Egyesülete, több választ is megfogalmaztunk, én csak óvatosan ajánlottam az EKE-t, nem mint befogadó, csak mint konzultatív szervezetet, hiszen nem ismerem igazán a vezetőség tagfelvételi irányelveit.

Violáné Bakonyi Ibolya
Csurgói Csokonai Vitéz Mihály
Református Gimnázium Könyvtára

Beszámoló
a „Digitalizálás lépésről-lépésre” c. konferenciáról
Országos Széchényi Könyvtár
(2004. november 10-11.)

A **műhelykonferenciát** az Országos Széchényi Könyvtár mint a **MINERVA Plus** projekt (Ministerial **NEtwork** for **Valorising** Activities in Digitisation, Európai Miniszteriális Együttműködés a Digitalizálási Programok Összehangolására) magyarországi képviselője rendezte, szervezésében az **OSZK**, a **NKÖM**, a **Magyar Elektronikus Könyvtár Egyesület** és a **Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ** vett részt.

A rendezvényen a **digitalizálással kapcsolatos előadások, bemutatók és beszélgetések** voltak hallhatók, és a résztvevők számára a digitalizálással kapcsolatos információk mellett a téma fontos dokumentumait is közre adták.

Az **előadók** között a szervező kulturális intézmények szakemberei és a kiadók képviselői szerepeltek. A rendezvény célja a magyarországi digitalizálási projektek segítése, és a munkával kapcsolatos tapasztalatok megosztása volt.

A konferencia **első napján** a **kép alapú digitalizálással** kapcsolatos tudnivalókat ismertették az előadók, elsősorban a muzeális dokumentumokat őrző gyűjtemények munkatársainak „épülésére”. Hallhattunk előadást a digitalizálás állományvédelmi kérdéseiről, az állókép-dokumentumok (pl. térképek, festmények) digitalizálásáról, a digitális képek azonosítását és visszakereshetőségét megkönnyítő metaadat szabványokról, a digitális képgyűjtemények létrehozásáról és szolgáltatásáról. Az előadásokat követően a résztvevőknek lehetősége nyílt kérdéseket feltenni az előadóknak és vitát kezdeményezni. Az első napi programban szerepelt még a digitalizálás gyakorlatának bemutatása a Pytheas Kft. munkatársai közreműködésével, akik egy magyar nyelvemléket digitalizáltak; végül a digitalizálás elméleti kérdéseiről – jogi kérdések, digitális kötelespéldányok kezelése.

A **második nap** a **szöveg alapú digitalizálás** kérdései szerepeltek a programban. Az előadásokból megismerhettük a digitalizálendő tartalmak (és kiadások) kiválasztásának szempontjait, a digitalizálás folyamatait: a szkennelést, a karakterfelismerést (OCR), a korrektúrát, a digitális szövegformátumokat, majd a digitális (és digitalizált) dokumentumokat szolgáltató elektronikus könyvtárak kialakításával és a leíró adatokkal kapcsolatban hallhattunk fontos tudnivalókat a szakemberektől. A napi programot szintén már meglévő digitális projektek bemutatása színesítette; végül egy, a digitalizálás magyarországi helyzetével, a digitális projektek nyilvántartásával és közös kereshetőségével kapcsolatos előadás zárta a rendezvényt.

A rendezvényen mutatták be a **MINERVA projekt** egyik munkacsoportja által szerkesztett **Good Practice Handbook** c. gyakorlati útmutató magyar fordítását **Sikeressé digitalizálás lépésről lépésre** címmel.

A rendezvényvel kapcsolatos információk elérhetők a MINERVA Plus hivatalos magyar honlapján a <http://mek.oszk.hu/minerva/> címen, ahol a használati útmutató (http://mek.oszk.hu/minerva/html/dok/goodpractice_hun.htm), és az előadások **anyaga** (<http://mek.oszk.hu/minerva/html/digkonf200411/publ.htm>) is elérhetők.

Beszámoló

„A sajtótörténeti kutatások helyzete Magyarországon” c. konferenciáról (OSZK, 2004. december 10.)

A MTA Művelődéstörténeti Bizottsága, az Országos Széchényi Könyvtár és az Eszterházy Károly Főiskola Médiatudományi Tanszéke sajtótörténeti konferenciasorozatot szervezett.

Az **első** összejövetel **2004. december 10-én** az Országos Széchényi Könyvtárban volt, ahol olyan előadásokat hallgathattak meg a résztvevők, melyek azt próbálták bemutatni hol is tartanak ma a sajtótörténeti kutatások Magyarországon.

Monok István főigazgató úr, mint az ülést vezető egyik elnök hangsúlyozta a szakmai együttműködés szükségességét, valamint felhívta a figyelmet arra is, hogy **országos retrospektív bibliográfia létrehozása nélkül nem érdemes sajtótörténetről beszélni** Magyarországon.

Az első előadó **Nagy Anikó** előadásában (címe: A sajtótörténetírás segédletei: bibliográfiák, adatbázisok) **összefoglalóan** beszélt a jelenleg létező **bibliográfiákról** és **adatbázisokról**, és így még jobban nyilvánvalóbbá vált, mennyire szükség van arra, hogy a retrospektív sajtóbibliográfiák ügye végre rendeződjön.

Ebben a folyamatban fontos szerepe van az **EKE** azon **kezdeményezésének**, amelynek lényege hogy elkészüljön egy olyan kurrens, valamint retrospektív sajtóbibliográfia, mely pontos lelőhely és példányinformációkat tartalmaz.

A konferencián elhangzott további előadások:

Nagy Zoltán: Az Országos Széchényi Könyvtár periodika gyűjteményének mikrofilm adatbázisai és címjegyzékei; **Császtvay Tünde:** A kelet-európai sajtótörténet nyomorúsága: levéltári és kéziratári források; **Gyáni Gábor:** Sajtótörténet a társadalomtörténész szempontjából; **Mucsi Ferenc:** A Magyar sajtó története félben maradt 3. kötete; **Szajbély Mihály:** Médiatörténet és sajtótörténet viszonyáról, avagy van-e értelme folytatni a félben maradt magyar sajtótörténetet? ; **Buzinkay Géza:** Lehetőség és kísérlet a 19-20. századforduló sajtótörténeti összefoglalásának létrehozására; **Fazekas Csaba:** Egy sajtótörténeti forráskiadás tanulságai. Módszertani megjegyzések Kossuth Lajos szerkesztői megjegyzéseinek sajtó alá rendezéséről; **Rózsa Mária:** A magyarországi német nyelvű sajtó feltárásának helyzete; **Saly Noémi:** A szaksajtó kutatásának buktatói és tanulságai. (Kalandjaim a kávé szaklapokkal); **Sipos Balázs:** Értékek és félreértések a közvélemény és a sajtó viszonyáról; **Széchenyi Ágnes:** Egy magyar sajtódinasztia kutatása (Vészi Józseftől Jeles Andrásig); **Kókay György:** A magyar katolikus sajtó történetének munkálatai a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen

A **következő szakmai konferenciára 2005. január 12-én kerül sor**, melyet a **MKE Bibliográfiai Szekció** tart.

A második szakmai nap programjáról – mint a mostaniról is - az **OSZK honlapján** olvashatunk.

Kovács Renáta
Főapátsági Könyvtár
Pannonhalma

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

Mire a Hírlevelet postázzuk már csak pár nap lesz karácsonyig. Felénk, a Szigetközben azt mondják: „a Kis Jézus már a kertek alatt jár...”

Kívánom, hogy a maradék adventi napok ne „tétlen várakozásban”, hanem „tevékeny készülétkben” teljenek.

CSAK annyit TEGYÜNK, hogy együttműködünk a KEGYELEM-MEL. Ember ennél nem is tehet többet.

Legnagyobb karácsonyi ajándékunk idén az legyen, hogy szülessen meg BENNÜNK és KÖRÜLÖTTÜNK az ELJÖVENDŐ, aki a BÉKESSÉG, a VILÁGOSSÁG, az ÉLET. Hozza el nekünk mindazt, amire valóban SZÜKSÉGÜNK van. Ha így kérjük, biztosan nem hagy eltévedni az ELÉGÉSÉGES, a SZÜKSÉGES és a FELESLEGES között „Ő, (aki) a láthatatlan Isten képmása, az egész teremtés elsősülöttje, mert benne teremtett minden a mennyben és a földön.” (Kol 1,15) Ásványi Ilona

